

Sociální psychologie – charakteristika oboru, východiska. Socializace.

(OSNOVA PREZENTACE Z PŘEDNÁŠKY 8. a 15.2.2013, NEOFICIÁLNÍ STUDIJNÍ ZDROJ -
BEZ NÁLEŽITÉHO UVEDENÍ CITACÍ)

Povinná a doporučená literatura

Atkinson. Psychologie. Praha : Victoria publishing, 1995 a další vydání

Hayesová. Základy sociální psychologie. Praha : Portál, 1998

Hewstone; Stroebe. Sociální psychologie. Praha : Portál, 2006

Výrost, Slaměník. Sociální psychologie. Praha : ISV, 1997

Výrost, Slaměník. Aplikovaná sociální psychologie I. Praha : Portál, 1998

- *vybrané kapitoly: masová komunikace*
- *Výrost, Slaměník. Aplikovaná sociální psychologie II.* Praha : Grada Publishing, 1998
 - *vybrané kapitoly: agrese, emoce*

Předmět sociální psychologie

- Interakce jedince a sociální prostředí, postoje, role
- Komunikace, skupiny, masové chování
- Příčiny sociálního chování
- Jak se člověk stává sociální bytostí
- Sociální determinace psychiky jedince, sociálně-historický charakter psychiky

Využití poznatků sociální psychologie

- Aplikovaná sociální psychologie
 - Psychologie zvládání stresu, psychologie zdraví, masová komunikace, komunikační dovednosti,...)
- Další obory
 - Psychologie práce a organizace
 - Psychoterapie, rodinná terapie (struktura a dynamika malých skupin)
 - Pedagogika (sociální učení, malé skupiny, role, efekty obecnosti,...)
 - Mediace
 - Východiska oboru soc. psy.

Vývoj oboru

- První práce a výzkumy
 - Psychologie davu (*Le Bon 1895*), Deindividuace (*Festinger, Newcomb 1952, Zimbardo 1970*)
 - Sociální zahálení (*Ringelman*)
 - Sociální facilitace (*Triplet 1897*)
- soc. psych. jako experimentální věda – Krize v sociální psychologii (Evropa X USA)
- Symbolický interakcionismus
- Sociální konstruktivismus

Zásadní teoretické koncepte sociální reality:

A) Symbolický interakcionismus

- **Interakce**
 - = proces působení jedince na jiného jedince
 - = vzájemná výměna významů a jejich interpretace
- důležité je, jak lidé situaci chápou a jaké **významy** jí přiřítají
- **Symbol**
 - = obecně sdílený význam

B) Sociální konstruktivismus

- realita je vytvářena a udržována sociálně
- objektivní a nezaujatý popis věcí není možný, protože popis, definice, vyprávění atd. jsou **konstrukcí**
 - = tvořením a prezentováním jedné z nespočetných verzí čehokoli v lidském světě
- Systemické terapie, coping

Vlivné teorie v soc. psychologii

- **Teorie sociálních rolí** (*Mead, Linton, Newcomb*)
 - chování **očekávané** vzhledem k sociální pozici, charakteristikám jedince a situaci
 - role je vymezena extrémem ideálu a extrémem nepřijatelného chování (→ sankce): člověk by měl roli hrát podle sebe
- **Teorie sociální směny** (*Homans*)
 - lidé vstupují do interakce, pokud jim přináší nějaké **hodnoty** a pokud získaná hodnota je přibližně stejná jako „náklady“ (ekonomický princip minimaxu)
 - pravidlo reciprocity: **opětujeme na přibližně stejné úrovni**

Socializace jedince

- Jedinec se formuje v osobnost, doživotně
- Obsah:
 - Hodnoty, normy
 - Komponenty mezilidských vztahů
 - Osvojení artefaktů
 - Individuace
- Výchova
- Sociálně patologická socializace
- „Resocializace“
- Stern – teorie konvergence
- Konvergence vnitřních vloh a prostředí
- Sociální vývoj jedince
- Sociální adjustace (připravenost):
 - Prenatální období – sociální interakce D-M
 - Novorozenec – sociální chování
 - Rané interakce
 - Attachment (citové pouto, „přilnutí“) (*Bowlby, Ainsworthová*)
 - Intuitivní rodičovské chování (*H. Papoušek*)

Opakování, otázky

- *Vysvětlete pojmy sociální zahálení a sociální facilitace*
- *Které psychoterapeutické směry jsou založeny na sociálním konstruktivismu?*
- *Co je to interakce a jak tento pojem vysvětluje symbolický interakcionismus?*
- *Vysvětlete pravidlo reciprocity v Homansově teorii sociální směny*
- *Od koho pochází pojem attachment, co to je a jak vzniká?*